

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 14.

Az angol sajtó Bosznia annexiójáról.

A britt sajtó megirigyelte Gustave Doré, meg a többi híres illusztrátorok dicsőségét, s meg akarta mutatni, hogy a farkas és bárány ősrégi meséjének ezután fog megjelenni a legjobb illusztrációja, még pedig az ő tollából. Egyébnek valóban nem minősíthetjük az angol sajtónak Ausztria és Magyarország, illetőleg öreg királyunkra szórt piaci szidalmait. Nevetség okáért álljon itt ez a kis gyűjtemény belőlük.

An aged monarch's perfidy (Egy agg uralkodó perfidiája) ezt a gyöngéd címet viseli a Public Opinion okt. 9-iki számának bekezdő cikke. »Ausztria agg császára beszennyezte öregségét olyan perfidiával, amely páratlanul áll korunk történetében. Rongvokba lépte a berlini szerződést, s a bámuló Európa arcába vágta azt. Meghazudtolla saját aláírását, hűtelen lett Törökországgal kötött szerződéséhez, s támogatta Bulgáriát, hogy részt vegyen a saját gonosz tetteiben.«
 »Az üres és hiúságos frazeologia, melylyel a császári leirat leplezni akarja igazi természetét a jog és törvény meztelen

megsértésének«, írja a »Times« egy pillanatra se rejtheti el a tett lényeges erkölcsstelenségét. A Public Opinion »shamless pretexts« (szemérmellen ürügyek) c. szeretetre méltó alcim alatt idézi tovább az öreg »Times« mérges cikkét. »Az első ürügy, hogy Ausztria a két tartomány lakóinak jó adminisztrációt ígért és adott. Ezt nem tagadjuk, ámbar a lakosság nagy része nem volt vele megelegedve. A leirat azt a következtetést vonja le ebből, hogy eljött az ideje, hogy a császár-király újabb bizonyosságát adja bizalmának a lakosság politikai érettségében. Ez azonban nem elég ok arra, hogy ezt az ajándékot egy barátságos hatalom rovására adja, mivel békeességben él, s kinek jogait e tartományokban kötelezve van, kifejezetten kötelezve, megőrizni és fenntartani. A második ürügy még szemérmetlenebb, mint az első. A császár-király azzal védelmezte a Törökországnak adott szava és Európával szemben tartozó kötelességei ellenére elkövetett annexiót, hogy egykor »kötelek« léteztek dicsőséges elődei és ezen országok között.«
 Ha ilyen emlékek elégséges mentségül szolgálnak a Habsburgok szájában újabb és ünneplés kötelezettségek semmibe vevésére, akkor a legtöbb jog ki van téve megtáma-

dásnak. Az öreg Times gyönyörűséggel idézi aztán párizsi levelezőjének következő szavait: »az egész ügyet jezsuita (szegény jezsuiták!) kazuisztika és politikai cinizmus jellemzi.«

A Daily Telegraph se hagyja magát, akár Schlesinger. »Szegyenletes tettnek« nevezi az annexiót. »Anglia egyhangú véleménye elítélte az egész »piszkos ügyet« (dirty business) világos szavakkal. A tyukketrecet kirabolták, a tojástartót; miféle rántottához hasonlít ez? Ez a kérdés foglalkoztatja nem csak a diplomatákat, de mindazokat, akik azt hiszik, hogy ha kiküszöböljük a becsületsértést e nemzetközi viszonyokból, lerontunk minden reménységet arra nézve, hogy állandó békeességét nyerjen a világ. Az olyan gentlemant, aki valamely klubban így merne játszani, haladék nélkül kiüznék onnan magukat becsülő társai.«

No de ne busuljunk. Bulgária nem kevésbé kemény leckében részesül. Azt egyenesen vasutlopással (stealing a railway) vádolja az öreg, sodrából kijött, szerepéből kiesett Times. No de talán elég is lesz a szemelvényekből, s azért még csak a Public Opinion zárszavait közöljük. »Ausztria támogatása nélkül Bulgária soha ki nem merne volna mondani függetlenségét és ha ennek a tolvajlásnak

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A válasz.

Irtá: Fred Gruner.

My darling!

Előttem fekszik a levelen. Édes illata mint valami kedves üdvözlés emelkedik fel hozzám. Tudja Isten, hányadszor irtad nekem azt: »A Schiller-park halastavánál.«

Szombaton, mikor végére járt a hét, a vasárnap édes, csillogó, ragyogó sugarát a szivekbe önti az enyhén csobogó vizek melletti rondónál, hol a karcu nimfák a ficánkoló halacszkákat nedves kezecskéikbe szoritják! Sohse fogom elfelejteni ezt a nyárizöld parkot illatozó hársóriáival s hallgatag orgonabokraival; soha! My darling! Ha szombaton eljőnnék, előre is tudom, mi történnék akkor. Karomat az enyémre nyujtanád, feltekintnél a szemem közé s a hangod úgy körülirógná, akár a fecskék édes csicsérgése. Én meg kísértésbe jönnék, hogy lehajtsam a fejemet szőke fűrtjeid fölé, fehéren tündöklő homlokodra s megcsókoljam a piroslón kinálkozó szép ajkadat!

Igy lenne: pedig ennek így lennie nem szabad!

Az emberek véleménye szerint nincs közöttünk semmi, ami elválaszthatna bennünket.

S íme, mégis úgy érzem, s ez az érzés meg sem változtatható, hogy mi ketten nem illünk egymáshoz!

Nehéz volna megindokolnom, hogy miért érzem ezt. Az érzéseinket egyáltalán bajos is megindokolnunk.

Különböző a gondolkozásunk; más eszmévilág foly körül engem, más téged. Lehet, hogy még nem ismeretek meg egészen, nem pillanthattam le még a szived mélyéig. Mert hiszen csak a szerencsétlenség, nagy, hirtelen ijedség, az olyan óra, mely gonddal, szükséggel terhes, tárja fel a lelket; az ilyen órában tanuljuk meg azt, mi igaz és mi tettetés, mi maradt meg a viharban s mit döntött el a szél.

Azt gyanitom, hogy meg nem állnál az ilyen órában, melyről sohasem tudjuk, nem fog e lecsapni ebbe az édes álomba is. És ez a gyanum iszonyu aggodalommal tölt el.

Nem akarom elviselni tovább ezt a kétséget. A kétely a szerelemnek gyilkosa, megölője.

Azt fogod mondani, próbáljalak ki, hogy tökéletesen kiismerjelek. Elfeledkezel arról, hogy aki megpróbáltatásáról tudomással bír, arra előre elkészülhet. De az életben nincs ám idők az előkészületre. Hogy majd megváltozni igyekszel. Hallom a szót, amint ajkaidról elrebben, alig hallhatóan. De ez lehetetlen, mikor már

huszonnégy éves az ember. Ekkor minden szokás természetűé vált már, vagy tán az ember természete nem is más, mint pusztán szokás. Én pedig harminc multam. Ebben a korban még nehezebb a megváltozás. De nem is akarok megváltozni. Bizonyos nyugodtságra tettem szert, melyből, mint valami erődítményből tekintek le a világra. Innen virágzó földet, meleg napvilágot látok. Szeretem az élet aprólékos örömeit, örülök mindennek; az ismeretlennek is, ami még az idők méhében alszik; a holnapra, mely fölött még az éjszákának szürke szárnya lebeg...

De ha már többé nem örülhetnék, mikor már minden valósággá változott, akkor ezt valami lenyűgöző láncnak érzem. Megértesz? Az életemem raboltatnék el tőlem. Nem akarok láncokat!

Hiszen ezért kerül sok ember, okos ember a házasságot. Mert leköti, mert egy egész életet át parancsolni akar két emberen, akik tulajdonképp még nem ismerték egymást, mikor egymáshoz láncolták egymást.

Ez okból kerülnek nemcsak a viveurök, hanem a finom érzésű, komoly természetű természetek is a házasságot; kerülnek, mert rettegnek a házasságtól, melyre önmagukat elítélték: mert önmagukat is s a másik felet is egy iszonyu csalódástól akarják megmenteni...

Nem akarom, hogy csalódj, de magam

Uj férfi-, fiu- és gyermekruha-üzlet.

férfi-, fiu- és gyermekruha-üzletet nyitottunk,

mellett kerülnek eladásra. Jelszavunk: »Kevés pénzért szép ruhát, jó ruhát és csinos ruhát. — Megtekintés ingyen, próbabevásárlással meglehet mindenről győződni — Kiváló tisztelettel

Van szerencsénk a t. ruhavásárló közönség b. tudomására hozni, hogy **Zöldfa-utca (Zöldfa-szálloda épületében, a Sörcesarnok mellett)** e hó folyamán egy hol legfinomabb szövetekből készült ruhák óriási nagy választékban és igen olcsó árak

GELBERG és NAGY.

(larceny) (risum teneatis) háboru lesz a következménye, a felelősség érte »ő Fel-sége Ausztria császárára, Magyarország Apostoli királyára» fog hárulni, ki a »mindenható Isten nevében írta alá a berlini szerződést és széttepte azt az ördög nevében.»*

Azt mondják, nincs dühösebb a gyengénél. Ugy látszik dühös a telhetetlen is. Anglia miután per fas et nefas összeharcolta a félvilágot (mennyi vér árán), iszonyu haragra gerjed egy kis ország annexiója miatt, mert hiszen ő Egyiptomot még csak most készül végkép fel-falni. Szegény éhes farkas!

Némethy Gyula dr.

A delegációk.

A tengerészeti albizottság ma délelőtt tíz órakor Batthyányi Lajos gróf elnöklésével ülést tartott.

Majláth Géza gróf előadó részletesen ismerteti a tengerészeti költségvetést és felvilágosítást kért a tengerészeti parancsnokságtól a tenger alatt járó hajók tárgyában.

Okolicsányi László: A költségvetést általánosságban elfogadja. Híve a tengerészet fejlesztésének azonban sajnálattal látja, hogy a hadvezetőség nem eléggé respektálja a magyar szempontokat.

Szabó István felvilágosítást kér azon egyezményre vonatkozólag, amely a tengerészeti vezetőség és a »Norddeutscher Lloyd« között jött.

Ezután a határozatok elintézésére került a sor.

Majláth Géza gróf előadó javaslatára a ha-

* Megjegyezzük, hogy évek hosszú során át uralkodónkat, mint a királyok fényes tükrét magasztalta az egész angol sajtó.

tározatok elintézését nyertek és a bizottság a költségvetést általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás során Miklós Ödön a hadihajókon alkalmazott mérnökök érdekében intéz kérdést a vezetőséghez.

Montecuccoli gróf tengerészeti parancsnok: Ez az egész organizmus átalakítását kívánná, amit csak szervezeti előmuakalatok után lehet keresztül vinni.

A tételt elfogadják.

Nagy Emil: Statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy noha a magyarság elég jelentékeny arányszámmal van képviselve a haditengerészetnél, mégis csak kevesen érik el közülük az altiszti rangot. Panaszodik hogy a magyar nyelv idegen a tengerészetnél, míg az olasz és horvát lépten nyomon felhangzik. A vezetőségnek magához kellene édesgetni a magyar elemeket. (Helyeslés.)

Okolicsányi: Maga is úgy látja, hogy a nemzetiségek jobban érzik magukat a hadihajóinkon, azonban bizik a vezetőségben és reméli a helyzet javulását.

Montecuccoli: A magyarság főleg csak az utóbbi két évben jött nagyobb számmal a tengerészetbe s ennek tudható be, hogy az altisztek közt kicsiny az arányszámuk. Igéri, hogy a magyar érdekeket szem előtt fogja tartani.

Miklós Ödön: A hajóépítéssel tempójára vonatkozólag kér felvilágosításokat.

Montecuccoli tengerészeti parancsnok felvilágosításaiban Miklós Ödön megnyugszik, — mire a tételt elfogadják.

Miklós Ödön a következő tételnél kérde, hogy alkalmazzák-e eléggé a modern technika vívmányait a tengerészetnél.

Okolicsányi megnyugtatta a felszólalót, mire az 1909 évre szóló haditengerészeti költségvetést részleteiben is elfogadták.

Holnap a hadügyi bizottság tart ülést d. e. 10 órakor.

Apponyi gróf beszámolója. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter beszámolója vonatkozólag végleges megállapodás jött létre. Eszerint a miniszter november hó 28-án tartja meg Jászberényben a beszámolót, amikor nyilatkozni fog a politikai helyzetéről.

A balkáni események.

Megtámadott osztrák postaépület.

Fatta, október 14.

Az osztrák postagözdös megérkezésekor politikai agitátorok arra bírták a csónakosokat és kirakodókat, hogy a hajót bojkottálják. Az utasokat és a postát gözcsonakok szállították partra. A tömeg később megtámadta az osztrák postaépületet és több postakocsit és levélszekrényt elpusztított.

A konferencia.

Konstantinápoly, okt. 14.

A »Franfurter Zeitung« jelentése, hogy a Párisban javasolt konferencia ebben a keretben veszedelmes és szükségtelen és elegendő az itteni nagykövetek konferenciája, itt mélyebb benyomást tett, miután számos mérvadó török egyén ugyanilyen véleményen van.

A Dardanellák megnyitása.

London, október 14.

A Daily Telegr. jelenti Konstantinápolyból: Itt azt hiszik, hogy Oroszországnak, hogy a Dardanellákon való szabad átkelés jogát megkapja, semmi kifogást sem tenne az ellen,

sem akarok csalódni. Nem tűröm a kényszert; veled szemben is csak annak nézném.

Mondjuk ki tehát a bucsuszót. Hadd legyen magasra hangolt szimfóniának utolsó akkordja. A magad érdekében is!

Szép vagy; nagyon szép vagy. De a szépséget nem szabad lenyügöznie a gondnak, az örökat ne halványítsa a bánat. A szépség a nap országából áthallatszott üdvözet. Nem állandó, nem maradandó. Akinek megadott, arra nézve valóban értékes ajándék, amelynél istenibb el sem képzelhető.

A férfi csak a szabadságát adja fel, melyet erős karja bármikor visszavivhat. Az asszony azonban legértékesebb tulajdonát, melyet minden egyes nap minden egyes éj morzsol: a szépséget.

Ne buslakodjál: így kell ennek lenni. A szépség Istennek olyan adománya, amely bámulatot igényel. Add oda olyannak, ki tovább vándorol a te utadon, mint én; a ki szemedfényére, cseresznyepiros ajkadra, fehér nyakadra, puha, aranyfolyásu hajadra, folytonosan újabb s újabb becéző elnevezéseket talál, szépségedet ápolja, annak elvirágzását észre nem veszi. És csak az olyan szerelem, mely folyton folyvást újból ébred, újból születik s újból fakad a szívből, csak az olyan szerelem képes az elvirágzásban is új létet, új alakulást látni s abban a meggyőződésben élni, hogy minden újabb nap, újabb szépséget szül.

My darling, már nem szeretlek mindenk fölött. Féltékenyekedném. Pedig lám, csak az az ember féltékeny, a ki fél, hogy valamit elveszteni találma; ez a félelem pedig a gyengeség szülöttje. És csak az a gyengeség vesz el valamit, mely már győzedelmeskedni nem képes!

Én pedig azt hiszem, hogy ez a képességem megvan még, de másokkal szemben.

Végre is ki kell mondani az utolsó szót: Váljunk el olyan emberek gyanánt, kiknek megvan a bátorságuk annak a bevallására, hogy még élni akarnak. A lemondás vagy gyengeség, vagy iszonyu áldozat; mindkettőt gyűlöljük.

Köszönetet mondok érte, ami a számomra voltál!

Köszöntelek, többet mondanom nem szabad.

Robert.

II.

Robert!

Tudtam, hogy így kell jönnie s az őszinteséged meghatott.

Nem sirtam a leveleden, de a rózsák, amiket küldtél, azok majdnem könnyeket facsartak ki a szememből. Fleures de Nice, amelyeket úgy imádom, rózsafahér selyemszalaggal?

A szépség mulandó: bizony ez az életnek egyik folyton folydogáló fájdalma.

De megmarad mindannak az általad nyuj-

tott édességnek, a közösen átélt magasztos hangulatnak az emléke. Soha többé másnak nem nyujthatod, bár ezerszer is ismételd azokat az édes, részegítő szerelmi vallomások! Sohasem ugyanazok, mindig mások. Illatuk tova szállott, az édes, színes himpor eltűnt, eltévedett madárkák elenyésző, légbel- vesző hívó szava az csupán.

Rám emlékeztetnek majd néha, mikor szöke haját csókolsz s barna szembe mélyedsz. Nem, soha többé tolem meg nem szabadulsz! Ez az én bosszum, a virágok bosszúja ez. — hiszen oly sokszor mondtad, hogy virágok vagyunk! — hogy soha olyan szíve, mely birtokunkban volt, szabadon nem bocsátunk többé.

Valamikor, valamelyik éjszakán talán mikor szelid álom szemhéjaidra le nem borul, anélkül, hogy megakadályozhatnád, lelki szemeid előtt felrajzik az én képem is, örömeidbe ürömcsepp gyanánt, édes borodban keserű seprű gyanánt!

Változtassunk hát az életen! Én a rózsák között vezető uton haladok. Fialat vagyok, lelkem szerelmet szomjuhoz. és forrób lihegő lehelleit.

Rád fogok gondolni akkor s ez léssen a bosszum a másikon is, te rajtad is. Mert talán, újból eljő az az idő, mikor ez az ismeretlen is úgy beszél majd hozzám, mint teszed te most.

HÖLGYEK!

A legdivatosabb és legújabb szabásmintáim megérkeztek. Személyzetemet a főváros elsőrangú szalonjaiból hozattam. — A munkáit kezességet vállalok. —

ROTH ADOLF női szabó
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCA 11. SZÁM.

hogy Ausztria-Magyarország Salonikibe menjen és más hatalmak bármiféle kompenzációban részesüljenek.

Kréta annexiója.

Fáris, október 14.

A Havas-ügynökség jelenti Kaneából tegnapi kelettel: A krétai kamara ma délután tartott ülésében elfogadta a Krétának függetlenné nyilvánításáról és Görögországgal való egyesítéséről szóló proklamációt és a következő határozatot hozta: A tegnapi ülés folytatásaképp a kamara bizottságot nevez ki a végrehajtó hatalom gyakorlására. E bizottság tagjai Micheli Dakisz mint elnök és Venizoesz. Logiadisz, Pologiorgisz és Petithakisz mint tagok. A bizottság a király nevében és a görög királyság törvényei szerint ideiglenesen vinni fogja a kormányt. A bizottság működése megszűnik, mielőtt a görög kormány átvette a sziget igazgatását. A hatóságok felszólították, hogy a görög alkotmánnyal ellentétben nem álló eddigi törvényeket pontosan továbbra is hajtsák végre.

Törökországból.

Konstantinápoly, okt. 14.

Egy irádé feljogosítja az ottomán bankot arra, hogy két millió török font értékű bankjegyet bocsásson ki.

Konstantinápoly, okt. 14.

A Stambulban tegnap tartott monstre gyűlésen oly értelmű határozati javaslatot fogadtak el, mely határozottan kimondja, hogy az Ausztria-Magyarországgal való háborút a nagyhatalmak közvetítésével el kell kerülni. Az osztrák áruk bojkottja még egyre tart, de maguk a törökök áttörtek. Így többek közt kitűnt, hogy a fehér fezek nagy részét is Ausztriában készítették.

Berlin, október 14.

Szófiából jelentik a Berl. Tgbl.-nak: Megbízható forrásból híre jár, hogy a román király Ferdinánd cárt, a rezidenciába való bevonulása alkalmával mint a független Bulgária uralkodóját üdvözölte.

London, okt. 14.

A Standard jelenti Belgrádból: Kadden Lesmitében, a Drina mellett a határszélen verekedés támadt. Hat osztrák-magyar bázaló kénytelen volt a szerb parasztok elől elmenekülni.

Szerb bandák és csapatok a határon.

Szerajevó, okt. 14.

Tegnap híre járt, hogy Zvorniknál, a határon, szerbiai bandák összeütköztek az osztrák-magyar csapatokkal. A hír eddig nem bizonyult valósnak. A vasuti állomásokon több bosnyák-szerb fiatal embert tartóztattak fel, akik Szerbiába akartak utazni, hogy a belgrádi halál-légióba lépjenek be. Tegnap este itt egy Trebinjéből érkezett, Duczics József nevű kereskedőt tartóztattak le, akinél gyanús iratokat találtak.

Plevljéből érkező utasok beszélik, hogy Uvácnál, a boszniai keleti vasut végállomásán mintegy 5000 főnyi szerb csapat áll, mely minden pillanatban kész betörni Boszniába. A katonai körök azt hiszik, hogy a szerb bandákkal sok baj lesz a bosznia-szerb határon.

Kivonulás a szandzsákból.

Szerajevó, október 14.

Itteni magasrangú tisztviselők szerint a boszniai alkotmányt ez évi december 2-án, 6. felsége uralkodásának 60. évfordulóján fogják kihirdetni. Az új bosnyák tartománygyűlést a jövő év első hónapjaiban fogják egybehívni.

Szerajevó, október 14.

A csapatoknak a szandzsákból való kivonulása gyors tempóban megy végbe. Pribojból már az összes csapatokat kivonták és még csak Plevljében van egy dandárnak egy része. A novibazári szandzsákból kivont csapatokat Boszniában és Hercegovinában helyezik el. Így a sarajevói helyőrséget jelentékenyen megerősítik. Több község, ahol eddig katonák nem állomásoztak, helyőrséget kap. A novibazári lakosság nagyon féljálja az osztrák-magyar katonaság kivonulását, mert a kereskedők és iparosok a mi katonáinktól sokat kerestek. Plevljéből Bejrovics pasa nagykereskedő vezetésével egy 150 tagú küldöttség akar Budapestre jönni a királyhoz, akit arra akarnak kérni, hogy a csapatokat hagyják továbbra is a szandzsákban.

Az angol vezérkarifőnök nyilatkozata.

London, okt. 14.

Az angol vezérkarifőnök tegnap nyilatkozott a balkáni állapotokról. Nyilatkozatában érthetetlennek tartja a jelenlegi felfogást, mely a háború szükségességét hangoztatja. Szerinte Ausztria-Magyarország csak azt a jogot valószínűsította meg, amely fennállt már évek óta. Az annexiónál sokkal komolyabb azonban Bulgária ügye, ahol a közel jövőben lehet tartani a háborútól.

Apponyi az iskolán kívüli oktatásról.

Az Országos Közoktatási Tanács ma délelőtt 10 órakor kezdte meg az iskolán kívüli oktatásról szóló törvénytervezet megvitatását. Az értekezleten gróf Apponyi Albert kultuszminiszter elnökölt. A miniszter a tanácskozást a következő beszéddel nyitotta meg:

Igen tisztelt uram! Mielőtt tanácskozásainkat meguyitnám és a vitát megkezdendők, mindenekelőtt legyen szabad hálámnak kifejezést adni azért, hogy az Országos közoktatási tanács tagjain, bizottsági tagjain kívül a meghívott urak oly készségesen megféleltek annak a meghívásnak, amelyet ennek a fontos hazai köznevelődési és nemzeti ügynek érdekében hozzájuk intéztem. Az iskolán kívüli oktatásnak felfogásom szerint két irányban van rendkívüli fontossága. Az egyik, amely — remélem — átmeneti jellegű, de annál égetőbb az országban még mindig, sajna, nagy terjedelemben lévő analfabétizmus elleni küzdelem, amely jelenséget a társadalmunkból eltüntetni, vagy legalább csökkenteni nem érünk rá odáig várni, míg a népiskola fejlődése útján oda jutunk, hogy a jövő generációban ez a jelenség vagy éppen nem, vagy csekélyebb mértékben mutatkozzék. A mindinkább fejlődő demokratikus haladás és a politikai jogok kiterjesztése fontossá teszi azt, hogy a tudás legprimitívebb forrásaitól legtávolabb álló honfitársainkat is minél közelebb vezessük ezekhez a forrásokhoz. A másik állandó szükséglete a társadalomnak, amelynek kielégítéséről gondoskodni kell az a mindinkább növekedő és terjedő tudási vágykielégítése. Még pedig nemcsak az u. n. művelt osztályokban, melyeknek szükségük van, hogy az ő műveltségük mélyítették és rendszerezettessék, hanem minden társadalmi osztály különbség nélkül a nép széles rétegeiben mutatkozik egy aspiráció egy szenvedélyes vágy

Sejtettem, hogy minden boldogságnak meg van szabva határa. Rettegtem már akkor, midőn először nyujtottam kezemet felém. Tudtam, mikor a legnagyobb, a legbensőbb gyöngédséged közepette az a nyugtalanság fogott el dacára annak, hogy szavaidnak igazságát a szemedből is kiolvastam. Éreztem.

Hiszen vannak nehéz, zivataros napok is; olyanok, mikor a jeges szél süvölt végig az utakon. Csak az örült, a bolond állíthat olyant, hogy mert ez így van, sohasem is volt nyár, sohasem is volt gyümölcsök termő aratásnak ideje! Szépségem általad csak nyert; mert hisz minden teljesülés javára, előnyére van, Mert az öröm boldogít s a boldogság szépít.

Igazad van: ne jöjj! Jön majd más. Találok olyan szemeket, mikben mélységes villogás és mélységes, mindent megadó szerelem tanyáz. Már többször is elhaladt mellettem, a szerelem, mely, ha úgy kívánom, az egész világ minden kincsét a lábam elé rakni kész.

Most pedig valóban úgy akarom!

Virágaidat megtartom mint utolsó üdvözlöt tőled; mint üdvözlöt abból az időből, melyre az éjszaka gyengéd némasága ráborult.

Ne jöjj! Én azonban holnap még bejárom azt a helyet, feltekintek még egyszer a nimfákhoz, lenézek még egyszer a tiszta vizekbe. Vissza fogok gondolni rá, milyen is volt az,

mikor jöttél megszorítottad a kezemet s megcsókoltál, s végimentünk aztán az utcákon, mik oly gyéren voltak megvilágítva; haza, hol rózsák s violák illatoztak a karsu vázákban. Mint húztad le a keztyűt kezemről, csókoltad meg a kezem minden ujját, kiszabadítottad a kalapomat a hajam közül, melyen friss harmat gyanánt az esti szellő nedves fuvalma feküdt s oldottad le a láncot a nyakamról.

S mindezt kacagva fogom megcselekedni. És majd aztán valamikor, tudja Isten mikor, mikor majd éppen akarom, mikor majd a vágy reszkető dalát a fülemben sugja, akkor majd aztán irok valakinek, aki nekem ajándékozta az életét! . . .

Igy hát, édes fiam, isten veled, adieu! Sohse akarlak is látni: . . .

«S végre is el kell válni.»

Hedvig.

Szombaton pedig, a Schiller-park halas tavánál, különböző két oldalról két alak sietett egymás felé. Magas, karsu férfi s egy szőke leány. Arcukban nehéz, gondosan eltakart két lángkéve csillogott fel hirtelen, mely sötét fátyol mögött szabadul ki, rózsapírban égve. — Egymás felé nyujtották a kezüket, megragadták gyengéden, de erősen, — nagyon erősen . . .

Selymek és finom női ruhaszövetek! = = = = Karlsbadi bőrkecstyü párja 78 és 95 kr.

Szolid kiszolgálás!

Tömegmegvétel folytán gyári áron alul árusítatnak.

Szigoruan szabott árak!

ARUHÁZ A GÓLYÁHOZ GUTFRIED TESTVÉREK Szent László-tér (Holdas templom mellett.)

E lap előfizetői 5 százalékos pénztári engedményben részesülnek.

a tudás országába bejuthatni, amely vágy csak tiszteletreméltó, amely vágyak kielégítéséről az én véleményem szerint rendszeresen és bizonyos irányítás mellett gondoskodni kell. Amint az előadói munkálatból méltóztatnak látni, tudni és meggyőződni, ezen a téren történtek már igen becses és nagyértékű kezdeményezések a multban is. Ezen kezdeményezéseknek egy része sokatigérő kezdet után teljesen megszűnt, még pedig éppen az a része szűnt meg, amely a nép széles rétegeinek művelésével foglalkozott. Hogy szűnt meg ne magyarázzuk. Másik része, amely inkább a városi műveltebb osztályoknak népszerűbb kiművelésével foglalkozott, némely igen becses kezdeményezésben, igen becses magántársadalmi vállalatban még most is fennáll; de ha vesszük, hogy annak a három vagy négy legfőbb elágazásának, amelyben a tevékenységük megnyilvánul, a Szabad Liceum, az Erzsébet-népakadémia és az Uránia-egyesület tevékenysége, továbbá az 1891. évi XIII. törvénycikk alapján szervezett országos bizottság által rendezett előadásokon mindössze valami százharmincezer hallgató részesült ily előadásokban, akkor meggyőződhetünk arról, hogy bármennyire tiszteletreméltó és érdemes legyen az a tevékenység, amelyet társadalmi uton eddig is kifejtettünk, ez egy csepp abban a tengerben, amelyet ki kell meríteni, egy igen csekély hányadát öleli fel azoknak, akik művelődésre aspirálnak.

Csendőr, mint hamispénz-ügynök.

Pár héttel ezelőtt megírtuk, hogy Rajos Mihály bihari őrségi csendőrszervező Szabó és Tapaszi pénzgyárosok (?) mintájára elég jó szerencsével egymásután csapta be a naiv vidéki embereket. Mint csendőr ő maga biztatta az embereket, hogy csak menjenek és vásároljanak hamispénzt, mert nem lesz semmi bántódásuk. A dolog kiderült s ennek során a csendőrt felüggesztették állásától, ezenkívül börtönbüntetésre ítélték.

A csendőr a büntetést kitöltötte és a megzavart munkáját tovább folytatta. A volt csendőr elég jó szerencsével dolgozott. Működése terétül Békésmegyét választotta ki. Ez a választása eleinte igen kedvezőnek ígérkezett, azonban szombaton végre rajtavesztett az excsendőr és pedig Békéscsabán.

A volt csendőr legújabb dolgáról tudósításunk a következő:

Mult hó vége felé az »Ujvilág« hoz címzett vendéglőben időzött Palkó János csabai kocséber. Kevés ideig volt ott, midőn engedelmet kérve, az asztalához ül egy idegen, gazda kinézésű ember s beszédbe ereszkedik. A szöbeszéd során azután, nagy titkolódzva elmondja, hogy ő Rajos Mihály nagyszalontai lakos, egy nagyváradai pénzhamisító társaság tagja s Békéscsabán is szeretne hamispénzt árulni. Egyben felhívta Palkót, hogy kerítsen neki egy olyan embert, aki vesz tőle hamispénzt. Ő ugyanis minden jó forint helyett, két hamis forintot ad, amely azonban olyan hüség utánzat, hogy senki sem ismeri fel annak hamis voltát. Hogy ezt bebizonyítsa, a vendéglőben is egy állítólagos rossz forintossal fizetett, amely azonban valódi volt. Természetesen minden észrevétel nélkül elfogadta a vendéglős. Palkó megígérte, hogy belemegy az üzletbe. Rajos örült, hogy ilyen hamar akadt szerencséje, nagyváradai címét hátrahagyva, eltávozott s megígértette Palkóval, ha akad alkalmas ember, azonnal értesítse őt. Amde

Palkó nem azért kucséber, hogy ne drukkoljon az ilyen kétes üzlettel. Színelég belement ugyan a játékba, de titokban értesítette Valentinyi Márton rendőrbizost, aki a további teendőkre nézve megtette a szükséges intézkedést.

E hó 7 én írt Palkó egy zárt levelező-lapot üzlettársának s tudatta vele, hogy akadt már egy balek, aki hajlandó 1000 korona értékű hamis pénzt venni, jöjjön azonnal Csabára.

Szombaton reggelre már itt volt a válasz, s Rajos jelezte, hogy a Nagyváradról jövő délutáni vonattal érkezik Csabára, várja őt emberével az Ujvilágban. Rajos szombat délután tényleg meg is érkezett Csabára és egyenesen az Ujvilágba ment. Ott várt reá Palkó és Galó Pál rendőr civilruhában, aki mint pénzt venni szándékozó ember mutatott be neki. A magyaros képű pocakos rendőr, aki orosházi dísznőkereskedőnek adta ki magát, úgy látszik hamatosan meggyerte Rajos tetszését, mert kevés beszéd után már azt az indítványt tette, menjenek Váradra, ahol a hamis pénzt átfogja adni.

Képzelték, mekkora volt a pénzhamisító meglepetése, mikor a leendő üzlettele felszólította a törvény nevében, hogy kövesse. Ugyanabban a pillanatban előlépett a rendőrbizost egy rendőr kíséretében s a tiltott áruval kereskedő urat a község házához kísérte.

A rendőrségen Rajos Mihály elmondotta, hogy a neve tényleg Rajos, 31 éves nagyszalontai illetőségű, 6 évig csendőr volt, s nemrégén Békésen is le volt tartóztatva ugyanilyen gyanu miatt. A nyomozás tovább folyik.

UJDONSÁGOK.

* **Szilágyi Dezső siremlékének leleplezése.** A Magyar Jogász-Egylet közadakozásból Szilágyi Dezső volt igazságügyi miniszternek díszes siremléket állíttatott. Az emlékmű ünnepélyes leleplezése október hó 18-án délelőtt 11 órakor megy végbe a budapesti Kerepesi-uti temetőben kedvezőtlen idő esetén a kegyeletes ünnepélyt a temető halottsházának előcsarnokában tartják meg. Dr. Vaurik Béla kuriai bíró, a Magyar Jogász-Egylet elnöke mondja az ünnepi beszédet. A leleplezési ünnepélyre a Magyar Jogász-Egylet Nagyvárad városát is meghívta.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Nagy Károly nagyváradai törvényszéki joggyakornokot a károlyfalvi kir. járásbíróshoz jegyzővé nevezte ki.

* **A nagylétai jegyzőválasztás.** A nagylétai jegyzőválasztás ellen tudvalevőleg **Maujai Péter** a képviselőtestülettel egyetemben panaszt adott be az alispánhoz. A panasz jelentéstétel végett a székellyhídi főszolgabírónak lett kiadva. A főszolgabíró igazoló jelentését most fogja beterjeszteni. A jelentés szerint a választás minden tekintetben törvényes volt. A választás alstt ugyan tényleg csak egy hang feikiáltása alapján lett megválasztva **Szajcs István**, azonban ez azért történt, mert a választók tömege nem akart szavazni s csupán csak egy választó mondott nevet, a többi pedig tiltakozott a választás ellen, mert 25 pályázó közül csak 3 lett jelölve. A választás ügye így igen érdekes vizsgálatnak néz elébe mert a felsőbb hatóság lesz hivatva megállapítani,

hogy egy szavazó voksa alapján jogerős-e a választás.

* **A nagykörsői Arany-szobor.** Nagykörsőről írják: Sirobi Alajos szobrászművész tegnap az Aranyszobor-bizottság meghívására Nagykörsőn járt, hogy helyszíni szemlét tartson a szobor elhelyezése végett. Arany János bronz mellszobra a ref. templom mellett levő parkban, a régi főgymnázium épülete déli részén helyezi el, hol a költőnek egy időben lakása volt.

* **A Schlauch-téri zenepavillon.** A Schlauch-téren levő zenepavillon nagyon megrongálódott s mivel az északi oldalon a talaj is süppedt, s a lépcsőzete is elkorhadt, a mérnöki hivatal előterjesztést tett az épület kijavítása iránt. A megfelelő kijavítás és átalakítás, a mérnöki hivatal költségvetése szerint 1001 koronába kerülne, de a rendes évi fenntartás is 180 koronával terhelné a városi pénztárt. A mérnöki hivatal jelentése szerint a Schlauch-téren nincsen szükség erre a zenepavillonra, miért is javasolja, hogy azt bontassa le a város s más, alkalmasabb helyre építtesse fel. A zenepavillon mai helyére virágágyat rendezzenek el.

* **A Népiroda segélyezése.** A nagyváradai Népiroda szükségleteinek fedezésére Nagyvárad városa évenként bizonyos összeget szavaz meg. A Népiroda elnöksége kérvényt adott be a városhoz, amelyben az 1909. évre 400 korona segélyt kér Nagyvárad városától.

* **Téli menetrend a villamoson.** Ez uton értesítjük a t. közönséget, hogy folyó hó 16-tól kezdve a téli menetrendünket léptetjük életbe, mely szerint a kocsik reggel 7 órától este 9 óráig fognak közlekedni akként, hogy a Nagyvárad pályaudvar—Kolozsvári-utcai vonalon, valamint a Nagyvárad pályaudvar—Teleky-utcai vonalon közvetlen kocsik, a Szent László-tér—Kert-utcai vonalon pedig a Rulikovszky ut elejéig közlekedő átszálló kocsik fogják a forgalmat fenntartani. *Nagyvárad városi vasút üzemeltetősége.*

* **Megbotránkoztató betegszállítás.** Volt alkalmunk már többször írni róla, hogy a vidéki elmebetegeknek az elmebetegekhez történő beszállítása valóságos közmebotránkoztatást kelt esetről-esetre. A betegetek ugyanis minden orvosi bizonyítvány nélkül szekerekre láncolva hozzák be s itt egyenesen az elmebetegekhez viszik, ahol természetesen nem veszik fel őket, mert orvosi bizonyítvány nélkül ezt nem szabad megtenni. Megtörténik aztán, hogy a beteget a városban orvostól-orvoshoz hurcolják míg végre tudnak megszerezni egy orvosi bizonyítványt, melynek alapján felveszik a beteget. Az ilyen betegszállítás általános mebotránkoztatást kelt s ezért a polgármester panaszt fog tenni a megye alispánjához, kérve őt a jövőben rendszeres bizonyítványokkal lássák el az elmebetegeket.

* **Hirtelen halálozás.** Mezőtelegden tegnap dr. Grünbaum Lipót körorvos egy betegember sebeit kötözte le, amikor megjelent nála **Szigeti Sándor** és csusz betegség ellen kért orvosságot. Kérését még úgy szólván be sem fejezte mikor hirtelen rosszul lett s azon-

Haas Fülöp és Fiai

cs. kir. szab. szőnyeg és butorszövetgyárosok
m. kir. udvari szállítók
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-út (Rimanóczyi-palota).

A nagyérdemű vevőközönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storokat, valódi keleti szőnyegek, perzsa-, indus- és smyrna minőségben.

Nagy választékban vannak raktárunkon a Haas-féle Agra és csomózott szőnyegek, melyek a legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, lópokrócokban nagy raktár. Mérsékelt szabott árak! Mérsékelt szabott árak!

nal meghalt. A megtartott vizsgálat során megállapították, hogy Szigeti érelmesszedés következtében beállott szívszélhűdés miatt halt meg.

* **Sikkasztó gépészmérnök.** A fővárosi rendőrség tegnap éjjel a Seemann-kávéházban elfogta Epperlein Oszkár 38 éves gépészmérnököt, kit a vizsgálóbíró 15.000 korona elsikkasztása miatt körözött. Epperlein könnyelmű életet élt, kártyázott, lóversenyezett. Felesége betegen fekszik a Szent István-kórházban, ő pedig ezalatt udvarolgatott és feleséget keresett, azt híresztelve magáról, hogy nőlen. A sikkasztó egykedvűen fogadta a letartóztatást, amelybe belenyugodott.

* **Térzene.** Ma, október 10-én, csütörtökön délelőtt fél 12 órakor a Szigligeti Színház előtt a katonai zenekar térzenét ad. A program első pontja *Géczy Lajos* »Mágnáskeringő«-je, melyre felhívjuk az érdeklődők figyelmét. Ezenkívül programon vannak egyes részletek a »Józsi«, a »Koldusgróf« és más operettekkel.

* **Szociálisták zavargása.** *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter még be sem terjesztette az új választójog törvénytervezetét. Azonban a szociálisták már tudják, hogy az milyen lesz és széles ez országban mindenütt »népgyűléseket« rendeznek, hogy tiltakozzanak a belügyminiszter törvénytervezete ellen. Ilyen tiltakozó gyűlést tartottak a szociálisták tegnap Nagyváradon. Az általános titkos egyenlő választójog érdekében gyűltek össze a szociálisták a »Nemzeti« szálloda nagytermében. Hivatalos szónokuk volt Budapestről *Esztergályos János*. A népszónok azzal fejezte be beszédét, hogy ha a főkapitány nem engedi meg az utcai tüntetést, hát ne menjünk az utcára, de azért minden becsületes szociáldemokrata tudja a kötelességét. Erre a felszólalásra azután ki lett adva a jelszó: az utcára!! A népgyűlésen résztvevők tényleg megpróbálták az utcára menni, azonban hirtelen a *Gerő* főkapitánynak — meg *Kemény Ignác* kapitánynak a tervezett élet-halál harcából nem lett semmi. Amint ugyanis a menet a vashíd elé ért, meglepetéssel tapasztalta, hogy az elvan zárva. A rendőrség tisztjei megpróbálták barátságosan felosztatni a menetet, a szétosztást, miután azonban ez nem sikerült, egyszerre csak — egy erőss hideg víz sugár irányított a tömör sorban álló népgyűlés töredéknek, melynek hatása alatt természetesen a legelkeseredettebb szociálista is örült futásnak eredt. A mi rendőrségünknek ugyilátszik nem kell vér — ők vízzel is helyre tudják állítani a rendet.

* **Eladta a más biciklijét.** *Rugán János* mechanikustól mult hó 29-én *Fábián Sándor* lakatos egy kerékpárt kért kölcsön, néhány napi használatra. *Fábián* a kölcsönkapott kerékpárt eladta az ócskasoron, ahol azt valaki megvette. Az új tulajdonos *Rugán*-hoz vitte javítás végett a kerékpárt, melyet a rendőrség a káros panaszára lefoglalt. *Fábián* ellen folyik az eljárás.

* **A házitolvaj.** Dr *Spitzer Márton* orvos, aki már régebben észrevette, hogy lakásáról egy és más eltűnt, kedden néhány általa megjegyzett pénzdarabot hagyott szekrényében. Tegnap délelőtt a takarítónőnek, *Papp Zsófiá-*

nak a kabátja zsebében megtaláltak néhány ilyen pénzdarabot. Feljelentésre a rendőrség házkutatást tartott *Papp Zsófia* lakásán, ahol egész csomó ruha- és fehérműt találtak, melyeket másfél hónap óta apránként takarított el *Spitzerék* lakásáról. *Papp Zsófiát* lezárták.

* **Rendőri hírek.** *Köte Ferenc* mezőtelegdi napszámos ember az elmúlt éjszakát egy nagyvásártéri kocsmában töltötte. Halópajtása: *Krasznai Mihály* a mellénye belső zsebéből a keszkenőbe kötött 4 kor. 30 fillér pénzt elcsente. *Krasznai* zár alá került. — *Faragó Mihály* rojti születésű legény tegnapelőtt este *Aradi*-ut 25. sz. ház udvarán ittas állapotban forgópisztolyal lövöldözött. Bekísérték és lezárták. — Tegnapelőtt a Nagyvásártéren kinos feltűnést keltett a szőrvásárló közönség körében, hogy a pontosan kimért szőlvagyony is kisebb volt a szokottnál. A közönség panaszára közbelépett rendőr *Ábrahám Dávidné* *Szacsuvay*-utca 40. sz. a. lakos mériegében a papiros alatt 2 drb 5 dekás súlyt talált elrejtve. A jeles árus ellen a rendőrség folyamataba tette az eljárást.

* **Csemegezőlő-kiállítás.** Mától kezdve díjtalanul szemlélheti a nagy közönség *Mertz Nándor* kereskedésében (*Körözs*-utca) a felhalmozott, csodaszép és legfinomabb szőlőket, amelyekből naponta lesz szállítva az ország minden részébe. Figyelemre méltó az óriási francia fajok mellett az özv. *Lukács Györgyné* ömélő-sága telepéről naponta frissen metszett »*Chassell*«-fajok, mely szőlő őfelsége a király asztalán is teljas diadalt aratott. Az összes fajszőlők kilő-számra is *olsón* lesznek árusítva.

* **Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

* **Magyar daltársulat a korona kávéházban.** A nagy szüdbünnepnap megszüntével azaz hétfőn és minden este egy jól szervezett férfi- és nőtagokból álló daltársulat tartja előadásait. Naponta változatos műsor. Egész éjjel nyitva. Kezdeté este 9 és fél órakor. Belépti díj nincs. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel *Klein Lajos*, kávé.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek **ROTH M. UTODANÁ**

Vándor komédiások merénylete.

Félholtra vert rendőr.

Tegnap délelőtt vakmerő cselekedetre vették edett egy vándor komédiás csapat a biharmegyei *Tamáda* községben. A kóbor népség ugyanis a község piacán egy rendőrt félholtra vert, mert az nem engedte meg, hogy ott köszörüljenek. Az eset *Tamáda* lakosságát annyira felháborította, hogy a vándor komédiásokat megakarták lincselni.

Az esetről tudósításunk a következő:

Hétfőn reggel *Tamáda* községében egy vándorkomédiás csapat telepedett le. A komédiások névszerint a következőkből állottak: *Brandt Imre*, *Brandt Anna*, *Brandt Olga*, *Tangbert Katalin*, *Tangbert Antal*, *Tauber Laura*, *Tauber Éva*.

A komédiások főnöke *Brandt Imre* volt, aki a komédiázás művészeté mellett a köszörülés mesterségében is képzett ember volt. A köszörülő gépet állandóan magával hurcolta,

hogy az esetben ha a komédiázást nem honorálnák kellőleg hát a köszörüléssel szerezzen a társaságnak pénzt.

Ugyilátszik a tamásdaiak sem lelkesedtek eléggé a művészet iránt és így előkeltebb venni a köszörülő gépet. *Brandt Imre* összekéregtetvén a köszörülői valót a községből a piacon megkezdte a mesterségét. Éppen egy olló köszörüléssel volt elfoglalva a társulati igazgató mikor megjelent előtte *Orosz Péter* községi rendőr és a jegyző utasítására felszólította az igazgatót, hogy hagyja félbe a köszörülést, mert erre engedélyt nem kért, de a piacon nem is szabad köszörülni.

A rendőr felszólítására *Brandt* nem hagyta félbe a köszörülést, hanem haragra lobbanna a nála lévő ollóval *Orosznak* rontott s őt halántékán akarta szurni. A rendőr védekezett a dühös ember támadásával szemben s így csak kisebb sérülést szenvedett. A veszedelmes köszörűs direktort erre a támadására *Orosz* beakarta kísérni a község házára. A direktor mindenképen tiltakozott a bekísérés ellen, mivel azonban a rendőr nem akarta elbocsátani lármát csapott és segítségért kiáltott.

A veszedelmbe jutott igazgató hívó szavára a komédiásátor minden tagja előrontott és a rendőrt a szószoros értelmében levertek. A szerencsétlen rendőrnek csak sokára jöttek megmentésére a lakosok, akik felháborodásukban a komédiásokat agyon akarták verni.

A komolyabb következményeknek a csendőrök megjelenése vetett véget. A vándor komédiásokat a csendőrök letartóztatták és ma az ügyészségre fogják hozni.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Gyermek harmadszor.
Péntek: Tatárjárás.
Szombat: Göröggrabszolja.
Vasárnap: délután Gépírókisasszony. Este: Tanítónő.

A **kék egér.** A színház legközelebbi újdonsága *Engel* és *Horst* nagysikerű vígjátéka lesz. A **kék egér** címet viseli ez a francia vígjáték, a mely a mult szezonban a legelőkelőbb külföldi színpadokon aratott nagy sikert. A kitűnő vígjáték fő szerepeit most osztották ki a társulat legjobb erői között.

A **Tatárjárás.** A közönség körében még mindig oly nagy az érdeklődés a **Tatárjárás** iránt, hogy a gyönyörű látványos operettet még sokáig műsoron tartja az igazgató-ság. Legközelebb holnap kerül színre a kiváló operett.

TANÜGY.

Pályázati hirdetmény. A kereskedelmi miniszter ur által átvett és f. évi november 15-én megnyíló iparos továbbképző tanfolya-

Gerstenbrein Tamás és Társa

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador
Siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyisziúten régi
sírholtok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és
sír kő gyár.
Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.
Közponri iroda Nagyszoban Fleischer u. 17.
Fióktelepek:
Déva. Kolozsvár. Bánpatak

most szervezendő lémpári szakraja előadói országhatárra pályázat hirdetik. Pályázhatnak mérnökök, szakiskolát végzett egyének, vagy gyakorló iparosok, kik a nevezett szakraja tanítására képesek. Az előadás ideje nov. 15-től márc. 15-ig vasárnap d. e. 9—12-ig és szerda este fél 8-tól fél 10-ig. Pályázók sajnálkodjanak október 25-ig a tanfolyam igazgatóságánál (Nagypiac-tér közs. polgári iskola) személyesen, vagy írásban jelentkezni. Nagyvárad, 1908. okt. 13. *Ragány János*, iparokt. bír. elnök.

TÁVIRATOK.

Ferenc Ferdinánd Rómában.

Róma, okt. 14. Ferenc Ferdinánd trónörökös a napokban Rómába érkezik. Az utazásra vonatkozólag már a pápa 6 szentsége beleegyezését is megnyerte.

A szerb-horvát koalíció bomlása.

Szerajevo, okt. 14. A szerb-horvát koalícióról tegnap az egyik szavahihető szerb lap szenzációs cikket közöl a nagy-szerb-horvát koalícióról. A cikk szerint a koalíció felbontottnak tekinthető. Szerbia követelése ugyanis oly sok hogy azok miatt a koalíció illuzoriussá vált.

Törökország a háboru ellen.

Konstantinápoly, okt. 14. Ma a törökök nagy népgyűlést tartottak, melyen az annexió és Bulgária függetlensége képezték a tárgyat. A népgyűlésen a háboru ellen tiltakoztak és kijelentették, hogy a nagyhatalmaknak közbe kell lépni, hogy a háborut megakadályozzák.

Bulgária programja.

Konstantinápoly, okt. 14. Bulgária új programot tűzött ki a macedoniai bandák leverésére. — A bandáktól megakarja tisztítani teljesen az országot. A csatározások a napokban megkezdődnek. A fegyveres bolgár csapatokat erre a célra összpontosítani fogják.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Tibor Ernő képkiallítása. A napokban megírjuk, hogy Tibor Ernő festő városunkban a megyeházán kiállítást rendez. A kiállítás az eredeti tervtől eltérőleg vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg. A kiállításon nemcsak Tibor képei lesznek kiállítva, hanem tanítványaik munkái is. Tibor kiállításán itt lesznek azok a képei is, melyek jelenleg a fővárosban az őszi tárlaton vannak. A kiállítás megnyitása matiné kíséretében fog megtörténni.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdeklődő. Tényleg úgy van. Nagyvárad nagyon alkalmas terület arra, hogy itt a fővárosból kikopott existenciák tanyát üssenek. Hogy ezek rendesen széllel bélelték és a közönség zsebére ntaznak annak a közönség naivitása az oka, ez ellen mi nem tehetünk.

Titkos imádó. Hogy imádja jobban, ha k. k. vagy ha elita? Mi is kíváncsiak vagyunk, de mi sem tudjuk. Erre talán ő tudna legbiztosabb felvilágosítást adni.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági helyzet.

Az augusztusi esős napokban ohajva várunk egy kis naptényt s alig hogy megpillantottunk egy darab kék eget pocsiny napsugárral, rögtön elfordította kedélyes arcát a nap és sörün hullott az eső töltre áztatva kereskedben levő terményeinket.

Ime itt az októberi időjárás. Mi-tha ki-cserélték volna a nyárral az augusztussal forrón süt le a nap és jelentkeznek honfokunkon az izzadság cseppei miként kánikulában. Pedig a kedélyes zöldségek már jelentkezni kellene az őszi vetésekben, de ehelyett jelentkeznek fol-tosan kelő rozsok, komor ürességgel szemünk elé táruló elvetett busatáblák, röges szántó-földek, megművelést buzaalá váró tengeri táblák nagy mennyiségben. A legszárászabb levegő, portelbő az eke borona után is nemcsak az országutakon.

Ez ma a helyzet. A nagy szárazság miatt hány faluja van Bihar megyének ahol a kutakból kiapadt a víz? Ahol ember és jószág víz-zet kíván? A patakok, de még az Öreg Köröztöllyő is annyira kiapadt félben van, hogy veszély nélkül át lehet sétálni rajta. — Mikor lesz eső? ki tudná megmondani.

Összes idő jelző apparatussaink száraz időt mutatnak. A gazdák helyzete kezd nem csak kellemetlen, hanem aggasztó is lenni és türelmük is nagy próbára van téve, mert a nagyobb gazda az idő nem megfelelő. Csak immel-ámmal kezdenek a vetéshez, akik pedig egy jó csomót vetettek — meg állanak — várják az áldást rejtő eső cseppeket!

Igaz ugyan, hogy a tengeri betakarítási munkára kellemesebb soha sem volt, valamint a szüretre is mondvá sem csinálhattak volna jobb időt, a vig szüretnek minden alkalma meg van, bő termés, jó minőség — de hogy az örömtől valahogy a sok meg ne ártson, fellépett a sok bor veszedelme is az olcsó árak és a hordó-inség. Hallom, hogy még 8—9 koronás hektoliterenkénti bor árak is vannak, különösen a homok vidéken. A hordónak meg mégegyszerannyi az ára.

Tehát a kitünő must édességébe a boros gazda eme keserősége is bele vegyül. Edény sincs, a bor is olcsó.

Pedig igazat kell adni Tarcsai sárréti gazda szomszédnak, a ki a hetvenes évek valamelyik bő bor termő évében így kiáltott föl: — Hej uram, könnyű lesz most meg-bikilni!

— Miért szomszéd?

— Mer' sok bor van!!!

De hát nincs tökéletes holdogság a földön.
Kacsvinszky Andor.

A kamara értesítése. Bosznia és Hercegovina országos kormányzóságának 169 531—1908. sz. átiratára való hivatkozással van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy tekintettel az idei száraz időjárásra, az idei boszniai nagyszemű, minőségű aszalt szilva teljes hiánya folytán, a kiviteli szilvakereskedő cégek Breckában a f. évi szeptember hó 25 ik napján értekezletet tartottak, mely egyrésztől konstatalta, hogy az aszalt szilva kereskedelemben szokásos áru (fél kilogrammonként 80—85 és 70—75 drb.) a mostani időnyben Boszniában nem található. Az értekezlet egyuttal az előre eladott, de nem szállítható 80—85 és 70—75 darabos aszaltszilva tekintetében leszámolási árat hozott javaslatba, amely leszámolási ár az előre eladott nagyszemű aszaltszilva a boszniai és külföldi szilvakereskedők közt megelőzőleg már létrejött egyezségeknél is alapul vétetett. A javaslat leszámolási ár a 80—85 darabos aszalt szilvánál 100 kilogrammonként 42 korona, a 70—75 darabos aszaltszilvánál pedig 100 kilogrammonként 50 koronával. Nagyvárad, 1908. október hó 14. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. *Dr. Sarkadi Lajos* titkár.

Küzdelem a boritaladó eltörlése érdekében. A hazai bortermelés válságos helyzetbe került. A borárak az egész országban oly alacsony színvonalra szálltak alá, hogy ilyen árak mellett a bortermelés nemcsak nem bizonyul már jövedelmező foglalkozásnak, hanem egyes veszt-séggel jár. E rendkívül súlyos helyzetből a kibontakozásnak csak egy módja létezik: a túl magas és amellétt teljesen igazságtalan boritaladó eltörlése, amely egyforma súlyal nehezedik nemcsak az első-sorban érdekelt termelőkre, hanem a vendégülökre és kereskedőkre is; végre a fogyasztó nagyközönség is nagyon éri hatását, mert hiába termelünk olcsó bort, mire az a fogyasztó asztalára kerül, már két-háromszorosára emelkedik az ára. Ez az oka annak, hogy a bor nem tud ismét nemzeti italunkká válni, de ez az oka a még egyre folyó borhamisításnak is, mert a nagy boradó mellett csak a szaporított bor biztosít kellő jövedelmet. Tehát ugy nemzetgazdasági, mint egészségügyi tekintetben egyaránt kívánatos, hogy ez a most már elviselhetetlenné vált adóterhet vállainkról levétezzék. Ennek a feltétlen szükségességét felismerve, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete f. hó 21-én d. e. félkilenc órára Budapestre országos tiltakozó gyűlésre hívta össze a boritaladó eltörlése érdekében a termelőket, kereskedőket és vendégülöket, valamint azok országos és vidéki szervezeit, továbbá az országgyűlési képviselőket, bortermő városokat és községeket, egyszóval összes érdekelteket. Reméljük, hogy ez a mozgalom, amelynek olyan fontos a célja, a kelendő sikerrel fog járni. Mindenki, akinek csak módjában van vegyen részt ezen a tiltakozó gyűlésen. Ahol pedig ez nem lehetséges, legalább átirattal vagy sürgönynyel fejezzék ki a községek érdekelteji a mozgalomhoz való csatlakozásukat.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, okt. 14.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. okt. 14.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcsön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tenyész sertés eladás.

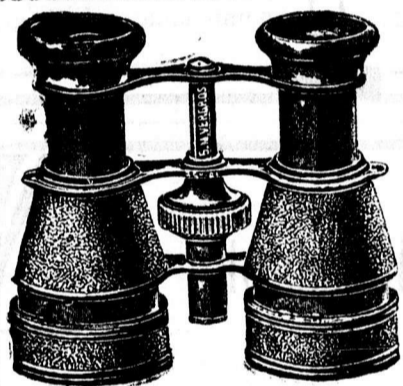
A báró Königswarder-féle kiállításokon többször első díjjal kitüntetett **mangalica-sertés állomány 160 drb 2-3 éves hasaskoca 30 drb 1 1/2-éves tenyészka**
eladó.

Ugyanott iskolázott kiváló szép növésű 180—220 centiméter magas

■ lucz fenyők ■

kaphatók. Ara helyben földtömbbel kiasva 100 drb.-nál á 1 kor. 1000 drb.-nál á 90 fillér. Csomagolva vasuti állomáshoz szállítva 20 fillérrel több

Kisszántói uradalom
 u. p. Bors Biharm.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látsővek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látszerésznel Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

☛ Javítások rögtön eszközöltetnek! ☛
 ☛ !! Sajtó műhely! ☛

Arverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán Nagyvárad város területén felállítandó hirdetési táblák és oszlopok felállításának vállalatba adása céljából f. évi október hó 29-ik napján d. e. 10 órakor nyilvános ajánlati tárgyalást fogok tartani.

Ajánlatok csakis írásban zárt ajánlat után adhatók be a fent kitett határidőig.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékon az ajánlat tárgya megjelölendő.

Minden ajánlattevő maga köteles ajánlatában megjelölni azon időtartamot, melyre a kizárólagos hirdetési jogot kéri s a mely idő leteltével az általa felállítandó összes hirdetési táblák és oszlopok a város kizárólagos tulajdonába mennek á, ugyanez csak vállalkozó köteles ajánlatában megje-

lőlni azon évi átalány összeget is, melyet a kizárólagos hirdetési jogért a városi pénztárnak fizetni felajánl.

Bánatpénzüi ajánlattevők 1000 koronát tartoznak a városi pénztárba készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

A fent jelzett vállalatra vonatkozó árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségben a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy az árverési feltételeket s jelen hirdetményt ösmeri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok hazai anyag magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó rendelkezései minden ajánlattevőre kötelezők.

Ajánlattevő tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelező, míg az ajánlatok felett végleges döntés történik, ellenben Nagyvárad város csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével.

Az ajánlattevők, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állanak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat illetékes helyhatóságok bizonylatával igazolni.

A város közönsége a beérkezett ajánlatok fölött teljesen szabadon határoz, jogában áll tehát bármelyik ajánlattevővel szerződni, esetleg újabb árverést tartani vagy a vállalatot pályázatban részt nem vett vállalkozónak is kiadni.

Nagyvárad, 1906. szeptember hó 22-én.

Komlóssy József,

tanácsnok,
 az árverési küldöttség elnöke,

Ingyenes munkaközvetítés. Iparos tanulók elhelyezése. Felhívjuk a t. szülők és a t. iparosmesterek figyelmét ama körülményre hogy ingyenes tanoncközvetítő irodát állítottunk fel. Ennek célja az ipari pályára készülő tanulókat állandó felügyeletünk és ellenőrzésünk alatt jóra való, gondos és szakavatott iparosmestereknél elhelyezni.

A hivatalos órák alatt naponta d. e. 11—12-ig és d. u. 4—6-ig csakis személyes jelentkezéseket fogad el.

Az Inas-O thon és az iparokt. bizottság megbízásából: *Szűts István* ipariskolai igazgató,

ÉRTESETÉS.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

rőfős és divatáru-cikkekben
 — Kossuth-utca elején —

Pollák Zsigmond

divatáruházában van, hol a **tulhalmozott nagy raktár** kissebbitése végett minden itt fel nem sorolható cikkek **meglepő olcsó árban lesz árusítva.** — Tisztelettel

POLLÁK ZSIGMOND

Spitz Jenő

épület üveges
Nagyváradon,
 Nagy Teleky-utca 16. sz.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy egy a mai kornak teljesen megfelelő üveg, porcellán, tükör és kép üzletet nyitottam. Raktáron tartok mindenféle szervizeket, lámpákat, tüköröket, képeket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Elfogadok képek keretezését, épületek üvegezését és egész éven átali jókarban tartását mérsékelt árak mellett.

Nagyobb épületek üvegezéséhez költségvetéssel szolgállok. Szíves meghívásra bárhol megjelenek. Csak kérem egy levelező lappal felkeresni méltóztassanak. A nagyérdemű közönség pártfogását kérem.

Spitz Jenő, üveges
Egy liter petróleum 20 fillér.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
 tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fényképek és **z-l ámpák,** ugyancsak **5 százalékkal kartell ron alól kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

☛ **csill r-raktrunkat** ☛
 megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk **villamos motorokat**

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

Legjobbak
a
Moskovia
cipők.
Kossuth-utca 5.

Belépési felhívás.

A nagyvárosi hitelbank takarékos és segély szövetkezet **7-ik évtársulatába.**

A nagyvárosi hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1908 január 1-én

új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a leg-

méltányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletész után 10 fillér fizetendő. A könyvecsket már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyvárosi hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

K É S Z I T :

Mindennemű vasszerkezeteket, vashidakat, vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, — csigalépcsőzetet, üvegtetőket, vasablakokat, modern vasrácszatokat, különleges takaréktűzhelyeket.

Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, mű-
:: lakatos, sajtoló és csavargyártó telep ::

HRAZDIL EMIL = Saját-ház. =
Nagyvárad, Rózsa-u.

Mindennemű lakatos árukban nagy raktár. Vidéki szállításokra berendezkedve. — Tanulók felvételnek.

K É S Z I T :

M. kir. szab. ablak szellőztetőt, szab. önműködő ajtócsukót. Padlásvilágító és szellőztetőket. Fa és acélredőnyöket napellenzőket, vas és réz portálékat, mindennemű lakatos áruk gyártója.

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A legelegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ÁRVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.